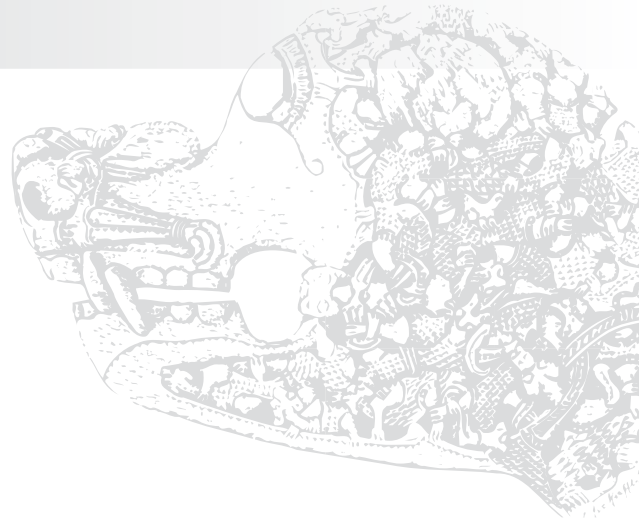

Den sentrale statsforvaltningen ved unionsoppløsningen i 1905

1905

MODERNISERINGSDEPARTEMENTET

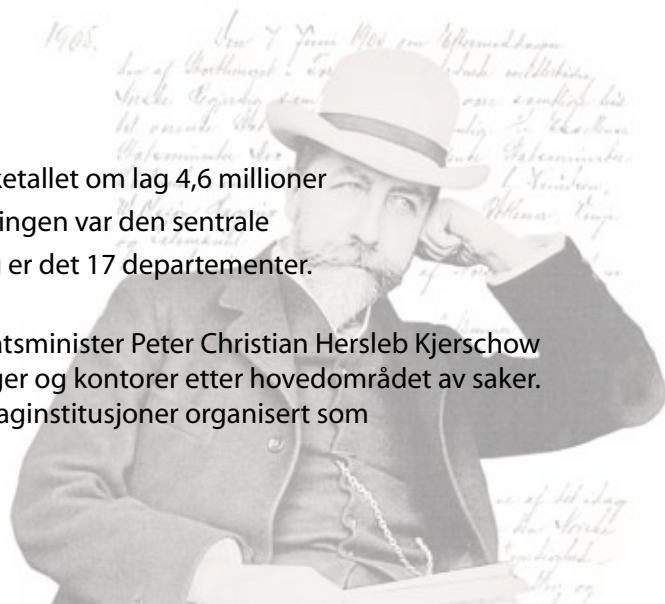
Organisering av den sentrale statsforvaltningen ved unionsoppløsningen i 1905

Samfunnsutviklingen i perioden fra siste halvdel av attenhundretallet og frem til 1905 medførte stadig nye fagfelter med nye arbeidsoppdrag, som statsforvaltningen måtte håndtere. Dette førte også til et voksende statsapparat. I takt med dette ble statsforvaltningen søkt forbedret gjennom mange og omfattende endringer som ny organisering av departementer og opprettelse av en rekke fagorganer. Arbeidsoppgavene ble mer differensierte og spesialiserte for det enkelte departement, mellom departementene og i forhold til underlagte organer. På tross av endringer i retning av spesialisering bærer likevel departementene preg av å være administrative konglomerater i større eller mindre grad.

Sentraladministrasjonen i 1905

I 1905 var folketallet om lag 2,3 millioner – I dag er folketallet om lag 4,6 millioner eller dobbelt så mange som i 1905. Ved unionsoppløsningen var den sentrale statsforvaltningen organisert i 9 departementer – i dag er det 17 departementer.

I 1905 ble den nye norske regjeringens arbeid ledet av statsminister Peter Christian Hersleb Kjørschow Michelsen. Hvert departement var organisert i avdelinger og kontorer etter hovedområdet av saker. Under departementene var det en rekke spesialiserte faginstitusjoner organisert som forvaltningsorganer.

Finans- og tolldepartementet

Statsbudsjettet, finans- og pengevesenet, skatter, toll og avgifter.
Statsråd Gunnar Knudsen

Finansavdelingen	Tollavdelingen
Ekspedisjonskontoret 1. Oppebørselskontor 2. Oppebørselskontor Aktivkontoret Assignasjonsbokholderkontoret Statsbokholderkontoret Statsgjeldskontoret	1. Tollkontor 2. Tollkontor

Revisjonsdepartementet

Kontrollere og overvåke statens pengebruk, regnskapsrevisjon for statens inntekter, utgifter, fordringer og gjeld.
Statsråd Gunnar Knudsen

1. Kontor	2. Kontor	3. Kontor	4. Kontor	5. Kontor	6. Kontor	7. Kontor
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

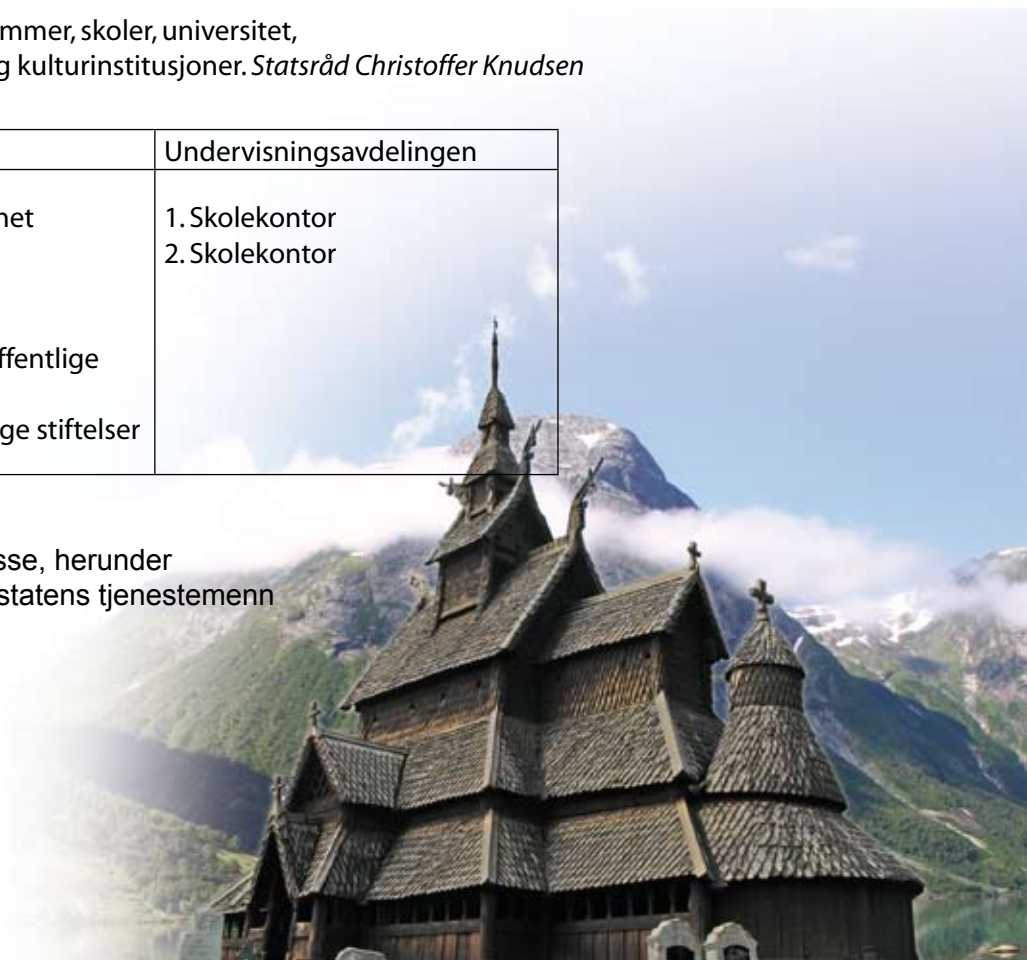

Kirke- og undervisningsdepartementet

Kirkens virksomhet og eiendommer, skoler, universitet, vitenskapelige institusjoner og kulturinstitusjoner. *Statsråd Christoffer Knudsen*

Kirkeavdelingen	Undervisningsavdelingen
Kontoret for kirke og geistlighet Prestegårdskontoret 1. Fondskontor 2. Fondskontor Kontoret for fattigvesen og offentlige stiftelser Revisjonskontoret for offentlige stiftelser	1. Skolekontor 2. Skolekontor

- Riksarkivet
- Den Norske Enkekasse, herunder Pensjonskassen for statens tjenestemenn

Justis- og politidepartementet

Kriminalitet, politi, domstoler, straff og tvangsarbeid, saker i forbindelse med fylker (amt) og kommuner, fortolkning og utredning av lover samt helse og sundhet. *Statsråd Edvard Hagerup Bull*

Den alminnelige avdeling	Fengselsstyret	Medisinalavdelingen	Lovavdelingen
Kriminalkontoret 1. sivilkontor 2. sivilkontor	Fengselskontoret	Medisinalkontoret	

Forsvarsdepartementet

Sivil og militær ledelse og administrasjon av hæren og marinen, geografisk oppmåling, fyr-, merke-, los-, og redningsvesen. *Statsråd Christian Wilhelm Engel Bredal Olsson*

Arméstyrelsen	Marinestyrelsen
1. Avdeling 1. Armékontor 2. Armékontor	1. Avdeling 1. Kontor 2. Kontor
2. Avdeling 3. Armékontor 4. Armékontor	2. Avdeling 3. Kontor 4. Kontor

- Norges Geografiske Oppmåling
- Fyrdirektoratet

Departementet for de offentlige arbeider (Arbeidsdepartementet)

Jernbane, post, telegraf, vei, bygnings-, brann-, elektrisitets-, vassdrags- og havnevesen.

Statsråd Kristoffer Lehmkuhl

1. Jernbanekontor 2. Jernbanekontor	Veibyggningskontoret Kontoret for kanal- havne og elektrisitetsvesen Kontoret for bygnings- , regulerings og brannvern	Poststyrelsen 1. Postadministrasjonskontor 2. Postadministrasjonskontor 3. Postadministrasjonskontor Kontoret for postvesenets utgiftsrevisjon og bokholderi Kontoret for postvesenets inntektsrevisjon Telegrafvesenets revisjonskontor	Norges Brannkasse
--	--	--	-------------------

- Telegrafstyret
- Veidirektoratet
- Jernbanestyret
- Kanaldirektoratet
- Havnedirektoratet

Landbruksdepartementet

Jord- og skogbruk, jakt og ferskvannsfiske, veterinærvesen, reindrift og samiske forhold.

Statsråd Aasmund Vinje

Landbruksdirektoratet	Skogdirektoratet	Veterinærdirektoratet
Landbrukskontoret	Skogbrukskontoret	Veterinærkontoret

Departementet for handel, sjøfart og industri (Handelsdepartementet)

Handel, sjøfart, industri og sosiale forhold. *Statsråd Sofus Arctander*

Avdelingen for industri og sosiale saker	Avdelingen for sjøfart
Sosialkontoret Industrikontoret	1. Kontor 2. Kontor

- Det Statistiske Sentralbyrå
- Justerdirektoratet

Utenriksdepartementet

Forholdet til andre land, konsulater og norsk handel, industri og sjøfart i utlandet.

Statsråd Jørgen Løvland

Avdelingen for gesandtskapene og politiske saker	Avdelingen for konsulatene og kommersielle saker
Gesandtskapskontoret Kontoret for politiske saker	Konsulatkontoret Kontoret for handelspolitiske saker

Departementene 1905 - antall ansatte

Antall ansatte i departementene 475. Kvinneandelen var om lag 12 prosent.

Fordelingen på ulike stillinger:

Ekspedisjonssjef	15	Fullmektig	36
Byråsjef	62	Sekretær	152
Direktør	2	Assistent	99
Avdelingssjef	2	Kopist	43
Konsulent	9	Andre	55

Departementene 1905 – lønn og kontorutgifter

Sentraladministrasjonens kontorutgifter i budsjettåret 1904-1905 kroner 1 537 097,12.

Utgiftene fordelte seg slik:

Lønn	Brensel	Belysning	Skrive-materialer	Husleie	Ekstraarbeide	Øvrige kontorutgifter	Kontorutgifter til statsråds-avdelingen i Stockholm
1 200 797,45	19 261,29	7 190,97	18 641,01	38 900,00	148 643,13	98 467,44	5 195,83

Lønn fordelt på forskjellige stillinger:

Statsminister	20 000
Statsråder	12 000
Ekspedisjonssjef	6 000
Byråsjef	4 000
Fullmektig	3 120
Kopist	1 000

Kilder: Steffens, Haagen K: Den Norske Central-administrations Historie 1814-1914, Kristiania 1914.
Kolsrud, Ole: Maktens korridorer, Regjeringskontorene 1814-1940, Oslo 2001

1905

Design/illustrasjon:
Endre Barstad Grafisk design
Tlf: 958 17 110/22 68 82 84
E-post: endre.barstad@online.no